

Zobacz zmiany

rpo.podkarpackie.pl

Biuletyn informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

2(7)/2017
egzemplarz bezpłatny
ISSN 2450-3649

Rzeczpospolita Cyfrowa

Otwarcia na biznes • Kraina malucha

4

AKTUALNOŚCI

DOFE – moc atrakcji na Podkarpaciu • „Erasmus i Ja” • Efekty Lagging Regions

7

ROZMOWA NUMERU – Cyfrowy region

Rozmowa ze Sławomirem Cynkarem, dyrektorem Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego w UMWP

10

FUNDUSZE NA ROZWÓJ – Rzeczpospolita Cyfrowa

W tym roku w ramach Programu Polska Cyfrowa zostaną przeprowadzone konkursy o łącznej wartości przekraczającej 1,7 mld zł

13

KONTRAKT TERYTORIALNY – Potencjał regionu

Kontrakt Terytorialny to nowy instrument w polityce rozwoju kraju

15

DOBRE PRAKTYKI – Kraina malucha

Na tworzenie placówek opieki przedszkolnej przeznaczono w ramach RPO WP 30 mln euro

19

VADEMECUM B+R – Otwarci na biznes

W ramach kosztów kwalifikowanych firmy mogą zlecać usługi doradcze i badawczo-rozwojowe w jednostkach naukowych

22

EKSPERT PODPOWIADA – Aspekty finansowo-księgowo

Jak ustrzec się uchybień lub nieprawidłowości w projektach realizowanych z EFS?

27

WARSZTAT BENEFICJENTA – Fundusze Europejskie dla wszystkich

Zapominając o osobach z niepełnosprawnościami, działamy ze stratą dla siebie i dla społeczeństwa

30

ROZRYWKA – Quiz

Co wiesz o Funduszach Europejskich? Sprawdź swoją wiedzę

31

HARMONOGRAM

Informacja o naborach wniosków zaplanowanych w III kwartale 2017 r.

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
 Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
 al. Ł. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów
 tel. +48 17 747 67 05
 faks +48 17 747 67 39
 e-mail: drp@podkarpackie.pl, info.rpo@podkarpackie.pl
 www.rpo.podkarpackie.pl
 www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezpo

W tym wydaniu foto: archiwum UMWP w Rzeszowie, archiwum WSliZ w Rzeszowie, Robin Holm, Stock Chroma, Sylwia Tęcza, Maciej Zakrzewski

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
 ul. Wieniawskiego 5/9, 61-712 Poznań
 tel. +48 61 849 90 40
 e-mail: biuro@smartlink.pl
 www.smartlink.pl

Redakcja i koordynacja: Iwona Gutowska
Korekta: Agata Rokita
Projekt, infografiki i skład: Maciej Pachowicz
Współpraca: Joanna Skrzypek (UMWP)
Fotografia na okładce: Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

Podkarpackie w sieci

W latach 2014-2020 rozwój cyfrowy jest finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach regionalnych programów operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Administracja publiczna może pozyskać fundusze m.in. na poszerzenie i usprawnienie zakresu spraw, które mieszkańcy będą mogli załatwić bez wychodzenia z domu. Elektroniczny dostęp do usług publicznych (tzw. e-administracja) jest bowiem jednym z filarów nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego. W naszym województwie działa PSeAP, czyli Podkarpacki System e-Administracji Publicznej, na który pozyskaliśmy środki w ramach RPO WP na lata 2007-2013. Mając komputer z dostępem do internetu, każdy z nas może wejść na portal www.pseap.pl, na którym udostępniono 420 e-usług. Obecnie realizujemy już drugi etap projektu – PSeAP-2. Na jego realizację pozyskano wsparcie w wysokości 5,1 mln zł w ramach działania 2.1 *Podniesienie efektywności i dostępności e-usług* RPO WP 2014-2020.

W tej perspektywie finansowej instytucje publiczne, jednostki naukowe i instytucje kultury mogą także pozyskać dofinansowanie na cyfryzację zasobów nauki i kultury. Samorząd Województwa Podkarpackiego realizuje dwa duże przedsięwzięcia informatyczne w dziedzinie kultury. W ramach projektu „Podkarpackie e-biblioteki pedagogiczne” czytelnicy będą mieli dostęp elektroniczny do usług, które dotychczas wymagały osobistej wizyty w bibliotece. Z kolei celem projektu „Portal Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej” jest uporządkowanie, zgromadzenie i udostępnienie rozproszonych pomiędzy muzeami, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, kościołami i organizacjami wyznaniowymi zbiorów dotyczących dziedzictwa Kresów dawnej Rzeczypospolitej. Na oba projekty pozyskano dofinansowanie w ramach działania 2.1 *Podniesienie efektywności i dostępności e-usług* RPO WP 2014-2020.

Wsparcie unijne można również przeznaczyć na wykorzystywanie różnorodnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w prowadzeniu działalności gospodarczej. Od 12 do 30 czerwca br. przedsiębiorcy mogą składać wnioski w ramach poddziałania 1.4.1 *Dotacje bezpośrednie* RPO WP na dofinansowanie m.in. zakupu sprzętu i oprogramowania w celu wykorzystania TIK na świadczenie usług drogą elektroniczną w modelach: B2B (Business to Business), B2C (Business to Consumer), C2C (Consumer to Consumer).

Wirtualne narzędzia ułatwiają także rozwiązywanie problemów służby zdrowia. Podkarpacki System Informacji Medycznej (PSIM) umożliwi pacjentom elektroniczną rejestrację do wybranego specjalisty, a lekarzom daje wgląd w dokumentację medyczną, co ułatwia postawienie diagnozy i ustalenie toku leczenia.

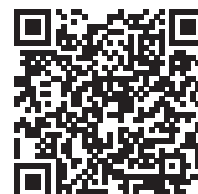
Dzięki Funduszom Europejskim możliwe jest wprowadzenie rozwiązań ułatwiających codzienne życie mieszkańców – bez wychodzenia z domu załatwimy sprawę w urzędzie, zapiszemy się na wizytę u lekarza czy też skorzystamy ze zdigitalizowanych dóbr kultury.

Zachęcam do lektury!

Władysław Ortyl
Marszałek Województwa Podkarpackiego

Biuletyn w wersji mobilnej dostępny jest pod adresami:
rpo.podkarpackie.pl oraz **<http://online.smartlink.pl/zobacz-zmiany-02-2017/>**

Można go również obejrzeć, skanując zamieszczony obok kod.

DOFE - *m☆c atrakcji* na Podkarpaciu

Czwarta edycja Dni Otwartych Funduszy Europejskich (DOFE) już za nami. W całym regionie w ramach tego ogólnopolskiego wydarzenia odbyło się niemal 100 różnych imprez, eventów i akcji promocyjnych. Instytucje oferowały zwiedzanie obiektu w niższej cenie lub organizowały rozmaite imprezy plenerowe i zabawy dla najmłodszych.

Dni Otwarte.eu

Choć w DOFE zaangażowały się dziesiątki rozmaitych instytucji i stowarzyszeń społecznych, turystycznych i kulturalnych, to beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego swoją obecność w sposób szczególnie zaakcentowali w czterech miejscach: podczas pikniku lotniczego dla dzieci i młodzieży w Stalowej Woli, w trakcie I Ogólnopolskiego Festiwalu Questingu w Baszni Dolnej, w ramach jubileuszu 5-lecia otwarcia nowego terminala pasażerskiego Portu Lotniczego w podrzeszowskiej Jasionce oraz w Horyńcu-Zdroju, gdzie świętowali lokalni pszczelarze. Podczas tych czterech wydarzeń można było wygrać grę o Funduszach Europejskich, której pomysłodawcą i twórcą jest laureat ubiegłorocznego konkursu „Fundusze Europejskie – Zaprojektuj swoją przyszłość!” – Adrian Rogala z Padwi Narodowej. Wystarczyło odpowiedzieć na pytania związane z funduszami w namiocie RPO WP, w którym chętni mogli także otrzymać inne gadżety oznakowane logo promocyjnym Funduszy Europejskich.

nowych szlaków, wyznaczonych na terenie gmin zrzeszonych w Związku Międzygminnym Ziemi Lubaczowskiej.

Urodzinowy tort i sporo atrakcji, w tym smakołyki od lokalnych grup działania dla wszystkich gości, a dla fanów strony Zmieniamy Podkarpackie na Facebooku unikatowa wycieczka po lotnisku – to z kolei tylko kilka z atrakcji, które przygotowano na lotnisku w Jasionce. Imprezę uwieńczył nocny bieg po płycie lotniska, w którym udział wzięło 1000 osób.

Liczne tegoroczne wydarzenia stwarzały szansę na poznanie miejsc na co dzień niedostępnych dla osób postronnych. Można było też ciekawie spędzić wolny czas w pojedynkę bądź całymi rodzinami, korzystając z oferty zwiedzania obiektów w atrakcyjnej cenie lub nawet za darmo. To wszystko jest sposobem na poszerzenie wiedzy na temat regionu oraz zachęca do zainteresowania się Funduszami Europejskimi, po które być może ktoś zdecyduje się sięgnąć, widząc efekty realizacji projektów. Cel DOFE – poszerzenie wiedzy na temat korzyści płynących z członkostwa w Unii Europejskiej – można uznać za osiągnięty!

Sylwia Tęcza

Oddział komunikacji i promocji RPO WP

„Erasmus i Ja”

Erasmus+

Byłeś uczestnikiem programu edukacyjnego Erasmus+ lub planujesz nim zostać w najbliższych latach? Jeśli tak, weź udział w konkursie „Erasmus i Ja”. Wystarczy, że przygotujesz pracę w dowolnej formie (plastycznej, multimedialnej, pisemnej), w której pokażesz, w jaki sposób udział w programie zmienił Twoje życie, dlaczego warto przystąpić do Erasmusa lub jakich zmian się spodziewasz. Laureaci konkursu zostaną wyłonieni do 31 sierpnia 2017 r., a lista zwycięzców będzie ogłoszona do 5 września. Uroczyste wręczenie nagród odbędzie się 18 września w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym Województwa Podkarpackiego w Jasionce, podczas odbywającego się wówczas Festiwalu Nauki. Najciekawsze projekty zostaną nagrodzone i będą wykorzystywane do promowania Funduszy Europejskich. Szczegółowe informacje podane są w regulaminie dostępnym na stronie rpo.podkarpackie.pl. Dodatkowych informacji udziela Sylwia Tęcza s.tecza@podkarpackie.pl, tel. 17 850 17 24. Organizatorem konkursu jest Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, a nad jego przebiegiem czuwają pracownicy Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym.

Efekty Lagging Regions

31 maja w podrzeszowskiej Jasionce odbyła się konferencja podsumowująca inicjatywę Lagging Regions. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Komisji Europejskiej i Banku Światowego, a także politycy, samorządowcy, reprezentanci biznesu i uczelni wyższych. Inicjatywę równolegle prowadzono w województwie podkarpackim i świętokrzyskim, a także

w Rumunii. – Uważam, że rozwiązania, które zostały wypracowane, zarówno w kwestiach analitycznych, jak i doradczych podniosą poziom konkurencyjności oraz przyczynią się do wzrostu innowacyjności firm działających na terenie tych dwóch województw – mówił Adam Hamryszczak, podsekretarz stanu w MR. O działaniach zaplanowanych na Podkarpaciu tak

mówił marszałek Władysław Ortyl: – Wypracowano dwa bardzo istotne instrumenty dla rozwoju gospodarczego. Jest to uruchomiony przez samorząd Podkarpacki Fundusz Rozwoju, oferujący zwrotne instrumenty finansowe dla przedsiębiorców, oraz Podkarpackie Centrum Innowacji – swoista prototypownia, z której będą mogli korzystać studenci, start-upowcy, firmy, uczelnie. Na jego realizację przeznaczymy 90 mln zł – wyjaśniał. Działania podjęte w woj. świętokrzyskim to m.in. vouchery na usługi doradcze dla firm oraz ułatwienia w rejestracji i prowadzeniu przedsiębiorstw.

Cyfrowy region

Nowoczesna technologia, a przy tym odpowiednio przeszkoleni pracownicy umożliwiają mieszkańcom szybsze załatwienie wielu spraw, bardzo często bez konieczności wychodzenia z domu – mówi Sławomir Cynkar, dyrektor Departamentu Społeczeństwa Informacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

W ubiegłej perspektywie finansowej urząd marszałkowski realizował trzy duże projekty informatyczne: PSeAP – Podkarpacki System e-Administracji Publicznej, PSIM – Podkarpacki System Informacji Medycznej i Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo podkarpackie. W jakim zakresie przyczyniły się one do informatyzacji regionu i rozwoju usług cyfrowych?

Przypomnę, że dwa pierwsze projekty były realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, a ostatni – z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Łączny ich budżet wyniósł prawie 481 mln zł. To pokazuje, że były to rzeczywiście potężne przedsięwzięcia.

PSeAP miała na celu zapewnienie mieszkańcom Podkarpacia dostępu do szerokiego wachlarza usług publicznych oferowanych drogą elektroniczną. To było duże wyzwanie organizacyjne dla urzędu marszałkowskiego jako lidera projektu. Naszymi partnerami było aż 159 jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa, a dokładnie 14 powiatów i 145 gmin. W efekcie zbudowaliśmy bezpieczny system e-usług internetowych (SeUI) zintegrowanych z systemem elektronicznego obiegu dokumentów (SEOD). Nasze rozwiązanie ma strukturę dwupoziomową – centralną i lokalną: SeUI został zainstalowany na serwerach urzędu marszałkowskiego, a SEOD w urzędach biorących udział w projekcie. Część centralna i lokalna zostały połączone bezpiecznym łączem internetowym. Warto podkreślić, że cały system został tak zaprojektowany, by możliwa była integracja z elektroniczną platformą ePUAP.

Nowoczesna technologia i sprzęt usprawniają pracę urzędów. Ale czy korzysta na tym przeciętny mieszkaniec?

Właśnie ta technologia, a przy tym odpowiednio przeszkoleni pracownicy umożliwiają mieszkańcom szybsze załatwienie wielu spraw, bardzo często bez konieczności wychodzenia z domu. Mając komputer z dostępem do internetu, można wejść na portal regionalny projektu www.pseap.pl, na którym udostępniono 420 usług podzielonych na 10 kategorii, m.in. podatki i opłaty, sprawy obywatelskie czy ochrona środowiska. Wchodząc na daną usługę, widzimy, która gmina ją udostępnia. Możemy się zorientować, jak i gdzie załatwić daną sprawę. W wielu przypadkach aktywne formularze do wypełnienia online pomogą załatwić sprawę właśnie bez wychodzenia z domu. Na portalu możemy też sprawdzić status naszej sprawy. Ale na tym nie koniec. W tej perspektywie finansowej realizujemy drugi etap projektu.

Czy PSeAP-2 będzie miał też tak duży zakres jak pierwszy etap?

To dużo mniejszy projekt niż poprzedni. Na jego realizację pozyskano wsparcie w wysokości 5,1 mln zł w ramach działania 2.1 *Podniesienie efektywności i dostępności e-usług* RPO WP 2014-2020. Projekt koncentruje się na zwiększeniu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych do obsługi zadań Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Podkarpackiego. Usługi, które udostępniemy, skierowane będą do odbiorców indywidualnych, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Ważnym elementem będzie zwiększenie bezpieczeństwa danych znajdujących się w systemie informacyjnym urzędu marszałkowskiego i ułatwienie dostępu do usług publicznych. Razem planujemy wykonanie siedemnastu e-usług na poziomie 3 oraz 16 na poziomie 4. (od redakcji – zob. ramkę).

Poziomy usług publicznych dostępnych drogą elektroniczną

poziom 1

informatywny – instytucje administracji publicznej udostępniają obywatelom i przedsiębiorcom informacje publiczne na portalach internetowych bez możliwości zainicjowania i załatwienia usługi drogą elektroniczną

poziom 2

interakcja jednostronna – interesariusze komunikują się z urzędami drogą elektroniczną, ale jest to komunikacja jednostronna, tzn. ze strony jednostki administracji publicznej można pobrać formularze, ale nie ma możliwości zainicjowania i załatwienia usługi drogą elektroniczną

poziom 3

interakcja dwustronna – możliwość zainicjowania sprawy drogą elektroniczną poprzez interaktywne wypełnienie i przesłanie dokumentów elektronicznych do jednostki administracji publicznej

poziom 4

transakcyjny – wiąże się z możliwością dokonania wszystkich czynności niezbędnych do załatwienia danej sprawy urzędowej całkowicie drogą elektroniczną, tzn. pełna elektroniczna obsługa sprawy, uzyskanie odpowiedzi z urzędu drogą elektroniczną, uwzględniające wydanie decyzji oraz możliwość płatności za usługę online

poziom 5

personalizacja – zapewnia załatwienie sprawy urzędowej drogą elektroniczną i jednocześnie wprowadza personalizację obsługi, tzn. automatyczne dostarczenie konkretnych usług, spersonalizowanych dla użytkownika

Informatyzacja placówek służby zdrowia postępuje od dawna. Ciągłe niewiele jest jednak przykładów dobrze działających e-usług usprawniających kontakt pacjenta z lekarzem. Czy Podkarpacki System Informacji Medycznej (PSIM) można zaliczyć do udanych przedsięwzięć?

Fundusze dla MŚP

Od 12 do 30 czerwca br. przedsiębiorcy mogą składać wnioski o dofinansowanie w ramach poddziałania 1.4.1 *Dotacje bezpośrednie* na dofinansowanie m.in. zakupu sprzętu i oprogramowania w celu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na świadczenie usług drogą elektroniczną w modelach: B2B (Business to Business), B2C (Business to Consumer), C2C (Consumer to Consumer).

Więcej informacji o konkursie na stronie www.rpo.podkarpackie.pl w zakładce: nabory wniosków.

Dołożyliśmy wszelkich starań, by każdy zainteresowany miał dostęp online do ok. 1200 lekarzy działających na Podkarpaciu. W tym momencie tylko nieliczne województwa posiadają tak rozbudowane rozwiązanie w zakresie e-usług w ochronie zdrowia. Podobnie jak projekt dotyczący e-administracji realizowaliśmy go w partnerstwie, tym razem z ośmioma szpitalami wojewódzkimi i dwudziestoma powiatowymi z naszego regionu. System ma strukturę dwupoziomową. Do Regionalnego Centrum Informacji Medycznej (RCIM) podłączone są systemy lokalne, funkcjonujące u partnerów projektu. System przygotowany jest do podłączenia w przyszłości wszystkich zainteresowanych jednostek świadczących usługi w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

PSIM to unikatowe rozwiązanie dla mieszkańców Podkarpacia i personelu medycznego w zakresie gromadzenia, wymiany, zarządzania danymi i dokumentacją medyczną. Sercem systemu jest portal www.psim.podkarpackie.pl, na którym znajdują się informacje o placówkach leczniczych uczestniczących w projekcie oraz o zakresie i dostępności realizowanych przez nie świadczeń zdrowotnych. To oczywiście nie wszystko. Po założeniu konta pacjent może skorzystać z wyszukiwarki, która umożliwia znalezienie odpowiedniej placówki i zarejestrowanie się do wybranego lekarza. Posiadając konto, można bez wychodzenia z domu sprawdzić status wszystkich wykonanych rejestracji. Z kolei pracownicy służby zdrowia posiadający odpowiednie uprawnienia korzystają z Elektronicznego Rekordu Pacjenta. Ta e-usługa polega na wymianie dokumentacji medycznej pacjentów pomiędzy jednostkami opieki zdrowotnej uczestniczącymi w projekcie. Pozwala też na wyszukiwanie i wymianę indywidualnej Elektronicznej Dokumentacji Medycznej pacjentów. Z kolei Regionalny Rejestr Danych Ratunkowych umożliwia gromadzenie i udostępnianie ważnych danych medycznych o pacjentach

objętych PSIM oraz zasobach istotnych z punktu widzenia ratownictwa medycznego.

W ramach działania 2.1 Podniesienie efektywności i dostępności e-usług realizowany jest również Podkarpacki System Informacji Przestrzennej (PSIP). Budżet tego projektu to prawie 178 mln zł. Jak będzie wyglądał końcowy efekt?

Aktualne i precyzyjne dane związane z kwestiami geodezyjnymi i informacją przestrzenną są potrzebne nie tylko urzędowi, ale i mieszkańcom czy inwestorom. W ramach tego projektu powstanie otwarta cyfrowa platforma, integrująca zasoby informacyjne o charakterze przestrzennym z całego województwa. System będzie przetwarzać i udostępniać dane wszystkim zainteresowanym. Jego atutem będzie możliwość tworzenia różnych warstw w zależności od potrzeb poszczególnych partnerów, np. gminy będą mogły nanosić swoje plany zagospodarowania przestrzennego.

Jakie najważniejsze dane zawarte będą w systemie?

PSIP zawierać będzie bazy: obiektów topograficznych o szczegółowości zapewniającej tworzenie standardowych opracowań kartograficznych w skalach 1:500 – 1:5000 oraz szczegółowości odpowiadającej mapie topograficznej w skali 1:10 000, ewidencji gruntów i budynków oraz geodezyjnej sieci uzbrojenia terenu. Całość naniesiona zostanie na tzw. ortofotomapę o wysokiej rozdzielczości. Od 12 września ubiegłego roku trwają naloty umożliwiające wykonywanie zdjęć do ortofotomapy. Do jej wykonania potrzebne będzie ok. 100 tys. zdjęć lotniczych.

Rozmawiał Andrzej Szoszkiewicz

Rzeczpospolita Cyfrowa

Do końca tego roku w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa zostanie przeprowadzonych kilka konkursów, w których można się ubiegać o wsparcie projektów o łącznej wartości przekraczającej 1,7 mld zł.

Rozwój infrastruktury internetowej na obszarach, gdzie jest utrudniony dostęp do sieci, udostępnianie w internecie coraz większej liczby usług publicznych oraz wzrost kompetencji cyfrowych wśród Polaków – to trzy główne obszary wspierane przez Program Operacyjny Polska Cyfrowa (POPC). Jego budżet wynosi ok. 2,2 mld euro. Z POPC bezpośrednio korzystają przedsiębiorcy telekomunikacyjni, jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe, instytucje naukowe, konsorcja ww. podmiotów z przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi lub jednostkami naukowymi, państwowe organizacje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego. Jakie są najważniejsze obszary wsparcia w POPC i jakie konkursy czekają nas jeszcze w tym roku?

Internet powszechnie dostępny

W Polsce są obszary wykluczone cyfrowo – to najczęściej gminy o niskiej gęstości zaludnienia i niskich przychodach ludności, w których działa niewiele silniejszych podmiotów gospodarczych. Zjawisko to widoczne jest szczególnie wyraźnie w województwach wschodnich. Tam, gdzie inwestycje telekomunikacyjne są nieopłacalne, wspierana jest rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniającej na tych obszarach dostępność usług o przepływności co najmniej 30 Mb/s. W Polsce ze względu na różnice w gęstości zaludnienia czy uwarunkowania geograficzne koszty podłączenia abonenta na etapie tzw. ostatniej mili mogą wynosić nawet ponad 10 tys. zł. Bez pomocy unijnej skutkowałyby to pozbawieniem tych miejsc dostępu do szybkiego internetu. Taka sytuacja dotyczy 6-8% gospodarstw domowych w naszym kraju.

Wylimitowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach – w nazwie działania 1.1 POPC jest jednocześnie zapisany jego cel. Przeznaczono na ten cel ponad 1 mld euro. Działanie nakierowane jest na wsparcie projektów rozwoju sieci szerokopasmowych, zwłaszcza o wysokich parametrach. Robi się to po to, by stworzyć możliwość świadczenia usług dostępu do szerokop-

smowego internetu na obszarach, na których prowadzenie takich inwestycji na zasadach rynkowych jest nieopłacalne.

Z dofinansowania mogą korzystać firmy telekomunikacyjne, zarówno z sektora MŚP, jak i duże, posiadające odpowiednio wysoki potencjał oraz doświadczenie gwarantujące sprawną realizację projektów. W ramach kryteriów wyboru projektów mogą zostać zastosowane mechanizmy promujące realizację projektów o najwyższych możliwych parametrach technicznych (w szczególności o gwarantowanej przepustowości co najmniej 100 Mb/s do użytkownika końcowego). W wyniku dwóch przeprowadzonych dotychczas konkursów przyznano dofinansowanie (o wartości ok. 2,3 mld zł) ponad 140 projektom. W województwie podkarpackim w ramach pierwszego naboru zawarto 11 umów o wartości ponad 29 mln zł, a w ramach drugiego naboru do dofinansowania wybrano 5 projektów na łączną kwotę prawie 156 mln zł. Należy się spodziewać kolejnych naborów, w których mogą być ustanowione kryteria gwarantujące pokrycie inwestycjami białych plam na cyfrowej mapie Polski.

E-administracja

W naszym kraju aktywnie z internetu korzysta 25,71 mln osób – wynika to z nowego raportu „Tech Trends 2017. The kinetic enterprise” firmy doradczej Deloitte. Średni czas, jaki Polacy spędzają codziennie w internecie, surfując na komputerach, to 4,4 godz. Kolejne 1,3 godz. spędzamy, przeglądając strony na urządzeniach mobilnych.

Raport podaje też dane o liczbie używanych w kraju smartfonów – jest ich 58,84 mln, czyli o 20 mln więcej, niż wynosi liczba Polaków. Na świecie w 2016 r. użytkowano 3,79 mld tych urządzeń (mieszkańców jest 7,4 mld). Wiąże się to ze zmianą upodobań i przyzwyczajęń. Coraz więcej osób korzysta z internetu za pomocą telefonów. Według danych udostępnionych 1 listopada 2016 r. przez StatCounter od sierpnia do końca października ubiegłego roku po raz pierwszy więcej odsłon stron internetowych wygenerowały urządzenia przenośne (51,3%) niż komputery stacjonarne i laptopy (48,7%). 86% populacji łączyło się z internetem za pomocą urządzeń mobilnych. Polska jest

Konkursy planowane do ogłoszenia w ramach POPC w 2017 r.

DZIAŁANIE/PODDZIAŁANIE	TYP PROJEKTU	ROZPOCZĘCIE NABORU	ALOKACJA
3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej	Projekty dotyczące innowacyjnych rozwiązań na rzecz aktywizacji cyfrowej	czerwiec	17 mln zł
2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych	1. Tworzenie lub rozwój e-usług publicznych (A2B, A2C) 2. Tworzenie lub rozwój usług wewnątrzadministracyjnych (A2A) niezbędnych dla funkcjonowania e-usług publicznych	lipiec	300 mln zł
2.3.1 Cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki	Cyfrowe udostępnienie zasobów nauki	sierpień	120 mln zł
2.3.1 Cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki	Cyfrowe udostępnienie ISP ze źródeł administracyjnych	wrzesień	120 mln zł
2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych	1. Tworzenie lub rozwój e-usług publicznych (A2B, A2C) 2. Tworzenie lub rozwój usług wewnątrzadministracyjnych (A2A) niezbędnych dla funkcjonowania e-usług publicznych	październik	955 mln zł
2.2 Cyfryzacja procesów back-office w administracji rządowej	1. Przenoszenie gotowych rozwiązań IT między urzędami 2. Wdrażanie nowych rozwiązań IT w urzędach, w tym opracowanie i wdrożenie horyzontalnych rozwiązań możliwych do zastosowania w całej administracji	październik	67 mln zł

Więcej informacji o konkursach oraz harmonogram naboru wniosków: www.polskacyfrowa.gov.pl

Europejskim liderem w mobilnym korzystaniu z sieci. Statystyki wskazują, że w październiku br. w naszym kraju 60,4% witryn oglądano na smartfonach i tabletach, a 38,2% na komputerach.

Nie tylko biznes, ale i administracja przestawiają się zatem na nowe kanały komunikacji. W latach 2007-2013 na informatyzację sektora administracji wydaliśmy 4 mld zł. Pieniądże te nie zostały jednak wydane efektywnie – jak podaje samo Ministerstwo Cyfryzacji. Obywatele nie mają z tego takich korzyści, jakie powinni zyskać przy tak dużej skali wydatków. Prosty przykład: w Polsce mamy obecnie 134 Centra Przetwarzania Danych. Dla porównania – największy portal społecznościowy, który ma ponad 2 mld użytkowników na całym świecie, ma cztery takie centra. Szacunkowe koszty utrzymania 20 polskich centrów to ok. 220 mln zł rocznie (59 mln zł to wydatki na sam personel). Wykorzystanie istniejących tam zasobów przestrzeni dyskowej to zaledwie 55% – wylicza Ministerstwo Cyfryzacji.

By rozwiązać ten problem, ograniczyć koszty i powielić podobnych, ale niewspółpracujących ze sobą rozwiązań, opracowano „Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa”. Ministerstwu Cyfryzacji zależy na wykorzystaniu obecnych już zasobów i powiązaniu ze sobą istniejących już wielu systemów.

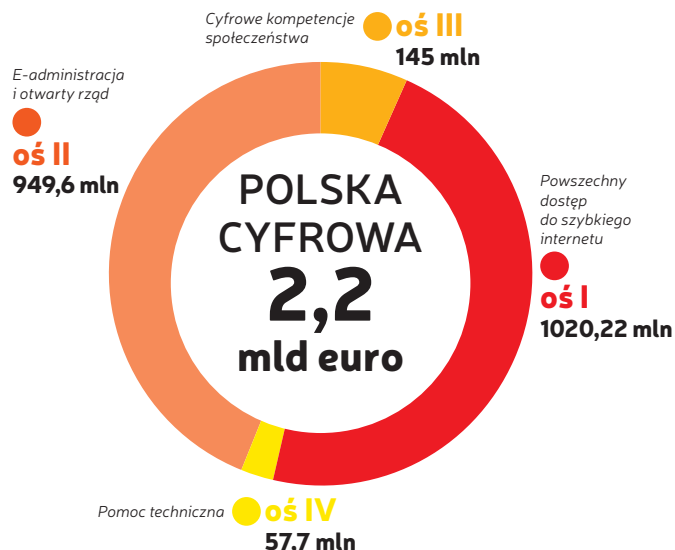
Pieniądże na informatyzację administracji są dostępne w Programie Operacyjnym Polska Cyfrowa. Usprawnieniu kontaktów obywateli z urzędami służą działania 2. osi priorytetowej POPC. W lipcu powinien się rozpocząć nabór w ramach działania 2.1 *Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych*. Na dofinansowanie projektów przeznaczono 300 mln zł. Na wsparcie mogą liczyć projekty polegające na tworzeniu lub rozwoju e-usług publicznych (A2B, A2C), a także usług wewnątrzadministracyjnych (A2A) niezbędnych dla funkcjonowania e-usług publicznych (A2B, A2C). Wspierane projekty muszą prowadzić do poszerzenia zakresu spraw, które obywatele i przedsiębiorcy mogą załatwić z urzędem bez wychodzenia z domu czy biura. Ważna będzie przy tym interoperacyjność systemów, integracja i wymiana danych. Kolejny konkurs w ramach tego działania ma się rozpocząć jeszcze w październiku tego roku. Jego budżet będzie znacznie wyższy – wyniesie 955 mln zł.

W październiku rozpocznie się też nabór projektów w ramach działania 2.2 *Cyfryzacja procesów back-office w administracji rządowej*. Wsparcie uzyskają projekty polegające na przenoszeniu gotowych rozwiązań IT między urzędami oraz na wdrażaniu nowych horyzontalnych rozwiązań IT w administracji. Na wsparcie tych przedsięwzięć planuje się przeznaczyć kwotę 67 mln zł.

W tym roku można się też ubiegać o wsparcie projektów pozwalających zwiększyć podaż informacji sektora publicznego (ISP) w internecie (początek naboru we wrześniu), a także udostępniać drogą cyfrową zasoby nauki (nabór startuje w sierpniu). Na dofinansowanie tych dwóch typów projektów przeznaczono po 120 mln zł.

Innowacje w edukacji cyfrowej

Spełnienie dwóch warunków – większa dostępność internetu oraz e-usług administracyjnych – nie zapewnia jeszcze sukcesu. Powodzenie zależy od liczby osób, które potrafią skorzystać z tych narzędzi. Według danych publikowanych przez Ministerstwo Cyfryzacji w 2014 r. 71% polskich gospodarstw domowych korzystało z usług szerokopasmowego dostępu do internetu. Regularnie, tj. przynajmniej raz w tygodniu, po

sieci surfowało 63% Polaków. Wskaźnik ten z roku na rok się poprawia – w 2016 r. wzrósł do 76%. Aktywnie korzystających jest prawie 68%. Spora część obywateli, przede wszystkim osoby starsze, może się czuć cyfrowo wykluczona. Niezbędna jest zatem ich edukacja i przygotowanie do korzystania z nowoczesnych narzędzi. O dofinansowanie działań zwiększających cyfrowe kompetencje mogą się ubiegać organizacje pozarządowe i instytucje prowadzące uniwersytety trzeciego wieku w partnerstwie z samorządami.

Do końca czerwca trwa drugi nabór wniosków o wsparcie działań szkoleniowych ukierunkowanych na rozwój kompetencji cyfrowych (działanie 3.1 POPC). W ramach pierwszego konkursu, przeprowadzonego w ub. roku, dofinansowanie (na łączną kwotę 39,3 mln zł) przyznano 4 projektom. Budżet tegorocznego konkursu wynosi 105 mln zł. By zwiększyć efektywność działań, szkolenia mogą być prowadzone w innej formie niż kursy stacjonarne. Można integrować i angażować uczestników szkoleń przy wykorzystaniu dostępnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK). Dopuszczalne są też projekty kompleksowe, łączące różnorodne formy dotarcia do ostatecznego odbiorcy.

Zbliża się termin rozpoczęcia naboru wniosków w ramach działania 3.2 *Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej*. Pierwszy konkurs w tym działaniu już został rozstrzygnięty. Dofinansowane projekty nakierowane na kształcenie nauczycieli w dziedzinie programowania można znaleźć na liście opublikowanej w portalu popc.gov.pl.

W ramach POPC jest też realizowany projekt pilotażowy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju – „e-Pionier – wsparcie uzdolnionych programistów na rzecz rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych lub gospodarczych”. Dokonano już oceny projektów, które napłynęły na konkurs ogłoszony przez NCBiR w ubiegłym roku. Na liście rankingowej znalazło się 6 projektów rekomendowanych do wsparcia. Łączna kwota dofinansowania tych przedsięwzięć wyniosła ok. 60 mln zł. Można się spodziewać kolejnych konkursów.

Oprócz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa unijne środki na rozwój e-usług publicznych, digitalizację zasobów i rozwój kompetencji cyfrowych w szkołach są także dostępne w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. By mądrze wydać unijne pieniądze, niezbędna jest współpraca administracji z partnerami z różnych obszarów – organizacjami pozarządowymi, samorządami, inwestorami.

Jerzy Gontarz

Potencjał regionu

Inwestycje priorytetowe, ważne nie tylko dla rozwoju regionu, ale także kraju, będą pokłosiem Kontraktów Terytorialnych zawieranych pomiędzy samorządami poszczególnych województw a rządem. Na Podkarpaciu przewidziano na nie 22 mld zł.

Kontrakt Terytorialny to nowy instrument w polityce rozwoju kraju. Został on po raz pierwszy zaproponowany w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020”, przyjętej przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r. Prace nad jego kształtem w poszczególnych województwach rozpoczęły się pod koniec 2012 r. Jednak formalne podstawy do jego zawarcia wprowadziła dopiero nowelizacja Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która weszła w życie 8 kwietnia 2014 r. Zgodnie z tymi dokumentami Kontrakt Terytorialny jest umową pomiędzy rządem a samorządami terytorialnymi, określającą przedsięwzięcia mające istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz

wskazanego w niej województwa. Ma służyć lepszemu dopasowaniu finansowania inwestycji do specyficznych potrzeb i mocnych stron danego regionu, a jego zadaniem jest zapewnienie komplementarności interwencji z zagranicznych i krajowych źródeł poprzez realizację przedsięwzięć wspólnych dla rządu i samorządu, jak i integrację projektów o różnym charakterze (np. miękkich i twardych) w ramach jednego przedsięwzięcia. Kontrakt Terytorialny nie posiada odrębnego źródła finansowania. Inwestycje finansowane są głównie w ramach dostępnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 oraz – w niewielkim zakresie – ze środków krajowych.

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Podkarpackiego podpisano 12 grudnia 2014 r. Na liście przedsięwzięć podstawowych umieszczono 25 inwestycji, a lista przedsięwzięć warunkowych (uzależnionych m.in. od dostępności środków finansowych) obejmuje 28 pozycji. Najwięcej inwestycji zaplanowano w sektorze transportu (17 na liście podstawowej, 10 na warunkowej).

Nowe przedsięwzięcia

W drugiej połowie ubiegłego roku Ministerstwo Rozwoju analizowało zaplanowane w ramach Kontraktów przedsięwzięcia, głównie pod kątem ich zasadności oraz możliwych źródeł finansowania. W połowie stycznia 2017 r. resort przekazał marszałkom województw „Stanowisko Rządu RP dotyczące zmian w Kontraktach Terytorialnych dla 16 województw”. Do dokumentu został załączony projekt aneksu, w którym strona rządowa zaproponowała wpisanie nowych przedsięwzięć z sektora energetyki i kultury.

W obszarze energetyki dodano „Rozwój klastrów energii w województwie podkarpackim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym”. Z kolei w obszarze kultury pozytywne rekomendacje otrzymało 8 projektów:

1. Rewaloryzacja modernistycznych warsztatów szkolnych w Stalowej Woli na potrzeby Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego – beneficjent: Muzeum Regionalne w Stalowej Woli (wartość projektu: 21,61 mln zł)
2. Kalwaryjskie fortalitium Fredry – konserwacja, rewaloryzacja i roboty budowlane przy zabytkowych obiektach klasztornych wraz z kaplicami kalwaryjskimi – beneficjent: Klasztor Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (wartość projektu: 18,29 mln zł)
3. Modernizacja zabytkowego dworca PKP na potrzeby funkcjonowania Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej – beneficjent: Miasto Krosno (wartość projektu: 19,62 mln zł)
4. Podziemna Trasa Turystyczna w Przemysłu – beneficjent: Miasto Przemyśl (wartość projektu: 16,24 mln zł)
5. Rzeszowskie Piwnice – interaktywna instytucja kultury – beneficjent: Miasto Rzeszów (wartość projektu: 20 mln zł)
6. Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Podkarpackiego w Krośnie dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego regionu – beneficjent: Muzeum Podkarpackie w Krośnie (wartość projektu: 10,8 mln zł)
7. Prace remontowo-konserwatorskie przy Pałacu Myśliwskim Potockich w Julinie dla ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego regionu – beneficjent: Muzeum Zamek w Łańcucie (wartość projektu: 20,4 mln zł)
8. Zachowanie dziedzictwa kulturowego dawnych Kresów Rzeczypospolitej na Ziemi Lubaczowskiej – beneficjent: Muzeum Kresów w Lubaczowie (wartość projektu: 20,7 mln zł)*.

* Wartość projektów na podstawie fiskalnej uzgodnionej z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Priorytetowe kierunki rozwoju Podkarpacia uwzględnione w Kontrakcie Terytorialnym

- poprawa jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki
- poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu
- zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej
- lepsze gospodarowanie wodami
- lepsze wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego i kulturowego województwa poprzez działania w obszarze dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz turystyki i sportu
- zwiększenie poziomu zatrudnienia
- redukcja poziomu wykluczenia społecznego
- podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji w regionie
- poprawa dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia
- rozwój miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych jako regionalnych biegunów wzrostu
- kompleksowa rewitalizacja i rekultywacja obszarów o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych oraz terenów zdegradowanych (poprzemysłowych, powojennych, pokolejowych).

Projekty te będą traktowane preferencyjnie w konkursach ogłoszonych w ramach VIII osi priorytetowej „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Pieniądze na B+R

Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozytywnie oceniło też 5 projektów dotyczących infrastruktury B+R, złożonych przez Uniwersytet Rzeszowski, Politechnikę Rzeszowską oraz Instytut Energetyki – Oddział Ceramiki CEREL. Projekty te będą mogły starać się o dotacje w ramach działania 1.1 *Wsparcie infrastruktury B+R jednostek naukowych* RPO WP 2014-2020.

Andrzej Szoszkiewicz

Kraina malucha

W 2014 r. w województwie podkarpackim 78% dzieci w wieku 3-5 lat objętych było opieką przedszkolną, w 2015 r. było to już 79,3%. To jednak wciąż mniej, niż wynosi średnia w kraju (82%). Deficyt najbardziej widoczny jest na wsiach i w małych miastach. Sytuację można zmienić, ale potrzebne są odpowiednie środki finansowe. Pomóc może Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

– Nowe miejsca opieki przedszkolnej są ważne z kilku względów. Rodzice, którzy mają zapewnioną opiekę dla dziecka, łatwiej decydują się na powrót na rynek pracy. Dzieci z kolei dużo lepiej rozwijają się w grupie i mają takie same szanse edukacyjne, jak ich rówieśnicy. Po trzecie, w nowych oddziałach przedszkolnych powstają kolejne miejsca pracy dla nauczycieli i różnego rodzaju specjalistów, którzy współpracują z tymi placówkami – wylicza Piotr Golema, kierownik Wydziału Edukacji EFS WUP. I dodaje, że właśnie dlatego zarząd województwa przeznaczył w ramach działania 9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej* 30 mln euro na tworzenie nowych placówek opieki. – Do sięgania po te środki zachęcamy przede wszystkim samorządy wiejskie i z małych miast, bo im najtrudniej stworzyć i utrzymać takie placówki. Dotacja unijna znacznie ułatwia zadanie, ponieważ można ją przeznaczyć na działalność placówki przez pierwsze 12 miesięcy – dodaje Piotr Golema.

pozwała rozbudzać zainteresowanie światem i nauką. Odpowiednie wsparcie sprzyja też rozwojowi i niwelowaniu braków u dzieci z niepełnosprawnościami.

Po pierwszym konkursie utworzono ponad 50 nowych oddziałów przedszkolnych, co oznacza, że aż 1150 dzieci z Podkarpacia znalazło miejsce w przedszkolach. A ponad 2 tys. zostało objętych wsparciem w postaci zajęć dodatkowych i wyrównawczych.

W świecie dźwięku

Przedszkole muzyczne z nauką języka angielskiego „Music garden” w Rzeszowie dzięki otrzymanemu wsparciu w ramach działania 9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej* podwoiło liczbę miejsc, oferując obecnie opiekę dla 40 maluchów w wieku od 3 do 6 lat. Placówka mieści się w domu jednorodzinnym z ogrodem. Obok istniejącego wcześniej placu zabaw ustawiono zakupione w ramach projektu nowoczesne, atestowane urządzenia, wykonane z nietoksycznych materiałów. Pojawiły się także elementy edukacyjne, takie jak tablice do zabaw w gry liczbowe czy z narysowanym z jednej strony przedmiotem, a z drugiej jego angielską nazwą. Mali odkrywcy mogą

Plac zabaw wzbogacił się o atestowane urządzenia, wykonane z nietoksycznych materiałów

W 2016 r. odbyły się dwa nabory wniosków. W pierwszej edycji dotacje otrzymało 35 placówek. W ramach drugiego naboru ocenę merytoryczną pozytywnie przeszło 65 wniosków. Wartość projektów znacznie przekracza założoną na ten konkurs kwotę 20 mln zł. Dofinansowanie można było przeznaczyć na adaptację budynków i pomieszczeń, zakup wyposażenia, montaż placów zabaw, szkolenie kadry, dodatkowe zajęcia oraz współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami dydaktycznymi. Celem był bowiem zarówno wzrost liczby miejsc przedszkolnych, jak i poprawa jakości świadczonych usług. Edukacja zaczyna się przecież od najmłodszych lat, a szeroka gama zajęć

W przedszkolu "Music Garden" sale wyposażono w nowoczesne mebelki i kolorowe piankowe kanapy

się cieszyć zabawą na świeżym powietrzu, szukając skarbów przy stole do zabaw w piasku i wodzie. Najwięcej zmian widać jednak w samym budynku. Sale wyposażono w nowoczesne mebelki: stoliki, krzeselka, siedziska i kolorowe piankowe kanapy. – Dzieci, siedząc na kolorowych pufach, łatwo mogą

sięgnąć po ułożone w środku książeczki. Są one nie tylko wygodne, ale i przydatne do nauki. Dzięki nim uczymy rozróżniać kolory oraz nazywać je po polsku i angielsku – mówi nauczycielka Aleksandra Szymańska. Pieniądze przeznaczone także na zakup lekkich i praktycznych łóżeczek, które personel szybko rozkłada na czas leżakowania, oraz szafek na instrumenty i minibiblioteczki. – Widzieliśmy, że coraz więcej przedszkoli korzysta ze środków unijnych, bo zapewnia im to rozwój, poszerza zaplecze dydaktyczne, stwarza lepsze warunki pracy. Po namyśle postanowiliśmy także skorzystać – mówi Tomasz Tkaczow, koordynator projektu. Pan Tomasz obawiał się, że napisanie wniosku i jego realizacja wymaga sporo wysiłku, ale okazało się, że nie jest to aż tak trudne, jak się początkowo wydawało. – Jest to bardzo cenne doświadczenie. Prowadzenie przedszkola wiąże się z dużą odpowiedzialnością, ale każdemu radzę spróbować sięgnąć po unijną dotację – dodaje.

W ramach dotacji kupiono lekkie i praktyczne łóżeczka, które personel szybko rozkłada na czas leżakowania

Wartość projektu „Utworzenie nowych miejsc przedszkolnych w Niepublicznym Przedszkolu Muzycznym Polsko-Angielskim Music Garden” to ok. 240 tys. zł, z czego 203,78 tys. zł stanowi unijne dofinansowanie. Część dotacji przeznaczona została także na opłacenie nowych opiekunek. Placówka zatrudnia obecnie 5 osób na pełny etat. Kolejne 3 osoby pracują na umowę-zlecenie i prowadzą zajęcia z zakresu logopedii, rytmiki i nauki gry na fortepianie. Wśród zajęć dodatkowych oferowanych przez przedszkole jest m.in. dogoterapia.

By każde dziecko czuło się dobrze

Z dotacji w ramach działania 9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej* skorzystało także Prywatne Przedszkole „Miś” w Rzeszowie. Istniejąca od 10 lat placówka od początku działalności otaczała opieką zarówno dzieci zdrowe, jak i te z różnymi dysfunkcjami. – W integracji chodzi o to, aby stworzyć niepełnosprawnym dzieciom optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju i umożliwić im funkcjonowanie w grupie. Dzieci zdrowe uczą się szacunku do swoich mniej sprawnych kolegów, a niepełnosprawne maluchy socjalizują się i lepiej rozwijają niż podczas terapii indywidualnej – mówi dyrektor Maria Kania.

W Prywatnym Przedszkolu "Miś" dzieci korzystają z zajęć logopedycznych

Jednym z celów projektu „Miś się integruje” było więc dostosowanie przedszkola do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Placówkę doposażono w podjazd, wyremontowano i wyposażono salę integracji sensorycznej. W ramach projektu przez cały rok terapeutka prowadzi w niej zajęcia z dziećmi niepełnosprawnymi oraz z tymi, które mają zdiagnozowane deficyty. Terapia integracji sensorycznej jest dla przedszkolaków bardzo atrakcyjna, ponieważ ma charakter zabawy – terapeuta, oddziałując na poszczególne zmysły, wspomaga rozwój dzieci. Dzięki dotacji część ogrodu zaadaptowano na plac zabaw typu „ogród zmysłów”, który rozszerza możliwości prowadzenia terapii sensorycznej. – W ogrodzie mamy wydzielone strefy słuchu, dotyku, wzroku, węchu, smaku i równowagi. Dzieci dotykają roślin, których liście mają różnorodną fakturę, mogą je powąchać lub skosztować owoców – wyjaśnia Maria Kania.

Unijne wsparcie umożliwia prowadzenie zajęć dogoterapii. Figa – suczka rasy beagle – jest najbardziej oczekiwanym „terapeutą” w przedszkolu. Dzieci niepełnosprawne, a także te ze zdiagnozowanymi deficytami korzystają również z zajęć logopedycznych i muzykoterapii. – Zajęcia dodatkowe spełniają różnego rodzaju zadania, m.in. usprawniają psychoruchowo, pomagają w kompensowaniu braków wynikających z niepełnosprawności, pobudzają wyobraźnię, kreatywność, pomagają w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych, rozładują stres i napięcia psychiczne – tłumaczy dyrektor Kania.

Pozyskane wsparcie pozwoliło na znaczne poszerzenie oferty ośrodka i zakup specjalistycznego wyposażenia niezbędnego w rozwoju dzieci niepełnosprawnych i przydatnego dla dzieci z różnorodnymi dysfunkcjami. Tak naprawdę wspomagany jest więc rozwój wszystkich przedszkolaków. – Realizacja projektu wiąże się z dużym wysiłkiem, ale przynosi też wiele satysfakcji. Warto było podjąć trud dodatkowej pracy, a uśmiechy na buziach naszych przedszkolaków potwierdzają słuszność tej decyzji – podsumowuje Maria Kania.

Warto sięgnąć po unijne wsparcie

W trzecim kwartale tego roku zaplanowano kolejny nabór w ramach działania 9.1. Do rozdysponowania będzie 40 mln zł.

Wsparcie można przeznaczyć na takie same cele, jak w poprzednim konkursie – 25% dotacji na remont, adaptację i wyposażenie placówki, resztę na bieżące utrzymanie, opłacenie kadry i zajęcia dodatkowe dla maluchów. Szacuje się, że powstanie około 100 oddziałów, zatrudnienie znajdzie około 300 nauczycieli i 200 specjalistów, takich jak logopedzi, psychologowie i rehabilitanci. Warto już teraz przygotować się i sięgnąć po unijne wsparcie.

Barbara Kozłowska

W przedszkolu doposażono salę integracji sensorycznej

Otwarcie na biznes

W tej perspektywie finansowej przy ocenie projektów składanych przez przedsiębiorców najbardziej liczy się innowacyjność produktu bądź usługi oraz potencjał rynkowy nowego rozwiązania. Dlatego nawet najbardziej oryginalny pomysł to jeszcze za mało. Trzeba go wdrożyć, a potem z powodzeniem wprowadzić na rynek. To trudna i pracochłonna droga, a jednym z istotnych etapów są prace badawczo-rozwojowe.

Przedsiębiorca może działania B+R prowadzić samodzielnie lub je zlecić. Najczęściej wybiera to drugie rozwiązanie, gdyż tylko nieliczne, zazwyczaj duże firmy dysponują własnym zapleczem badawczo-rozwojowym. Usługi B+R są zwykle czasochłonne, wymagają użycia specjalistycznego sprzętu i udziału specjalistycznej kadry. To kosztowne zadanie, w dodatku obciążone sporym ryzykiem niepowodzenia. Dlatego wiele naprawdę dobrych koncepcji nigdy nie doczekało się dalszego ciągu.

Laboratorium Immunologii i Alergologii

Teraz sytuacja jest korzystniejsza. Dzięki dotacjom m.in. z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 firmy w ramach kosztów kwalifikowanych mogą zlecać usługi doradcze i badawczo-rozwojowe w jednostkach naukowych. Zanim jednak do tego dojdzie, przedsiębiorca musi nawiązać kontakt z jednostką naukową, np. uczelnią, i przekonać ją do swojego pomysłu. A to niełatwe zadanie, ponieważ firmy i uczelnie mają często rozbieżne cele i funkcjonują w różnym otoczeniu prawnym.

Model biznesowy

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie (WSliZ) od lat oferuje firmom praktyczne wsparcie w podejmowanych przez nie przedsięwzięciach. – Jako prywatna uczelnia od początku nastawiliśmy się na współpracę z przedsiębiorcami. Dzisiaj projekty z biznesem to istotne źródło naszych przychodów. Nie zapominamy, że przedsiębiorca to partner, który działa w określonych warunkach, dla którego biznes jest podstawowym celem. Przede wszystkim nie czekamy, aż zapuka do drzwi naszej uczelni. Sami aktywnie poszukujemy kontaktu. Odwiedzamy firmy, rozmawiamy i szukamy pól współpra-

cy. Przedsiębiorcy to profesjonaliści w swojej branży. Chcemy, żeby oni też nas tak postrzegali – mówi Marcin Leszczyński, dyrektor ds. projektów strategicznych.

Takiemu modelowi współpracy została podporządkowana struktura uczelni, którą tak zorganizowano, by jak najlepiej i jak najsprawniej obsłużyć partnerów z biznesu. W pierwszym kontakcie pracownicy próbują rozpoznać potrzeby przedsiębiorców, a następnie skierować ich na odpowiednią ścieżkę. Przykładowo: jeśli przedsiębiorca potrzebuje wsparcia przy

pisanie wniosku o dotację, to kontaktuje się z działem projektów, a gdy bardziej chodzi o doradztwo w zakresie biznesplanu, transferu technologii czy rozwoju innowacji, to pomocą służy Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości. Jeżeli firma jest już na etapie badawczo-rozwojowym, to bezpośrednio współpracuje z wydziałami, które dysponują nowoczesnym zapleczem laboratoryjnym.

Szczególnie koncentrujemy się na obszarach, które wpisują się w specjalizacje naszej uczelni, czyli m.in. informatykę, logistykę, przemysł kosmetyczny. Dzięki temu możemy zaoferować więcej – potencjał naukowy naszej kadry, a w dalszych etapach nasze zaplecze B+R – podkreśla dyrektor Leszczyński.

Atuty uczelni

Szkoła posiada 70 nowoczesnych laboratoriów, wyposażonych w najnowszą aparaturę umożliwiającą prowadzenie badań na wysokim poziomie. Mogą z nich korzystać także przedsiębiorcy, m.in. w ramach realizacji wspólnych projektów z rzeszowską uczelnią. Do najważniejszych należą: Laboratorium Zaawansowanych Technologii Sieciowych i Technologii Bezprzewodowych, Laboratorium Analizy i Odzyskiwania Danych, Laboratorium Fizyki, Optoelektroniki i Miernictwa Telekomunikacyjnego, Laboratorium Przetwarzania Dźwięku i Akustyki czy Laboratorium Inteligentnych Systemów Informatycznych (zob. inne laboratoria WSliZ).

Przedsiębiorcy zwracają uwagę na wysoki poziom szkoły i wyróżniającą się kadrę naukową. W Rankingu Uczelni Akademickich 2016, przygotowanym przez „Perspektywę”, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie zajmuje czołowe miejsce wśród niepublicznych uczelni magisterskich. Pod względem działalności naukowej (publikacje, cytowania, współczynnik Hirscha) WSliZ jest w pierwszej trójce ocenianych szkół.

Projekty B+R wspierane z europejskich pieniędzy wpisują się w szeroką działalność szkoły na polu integracji Polski z Unią Europejską. WSliZ jest głównym partnerem Komisji Europejskiej w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych w południowo-wschodniej Polsce, czego dowodem jest m.in. działalność Punktu Informacji Europejskiej Europe – Direct Rzeszów, Regionalnego Punktu Informacyjnego Eurodesk Polska w Rze-

Laboratorium Mikrobiologii i Histologii

szowie, Enterprise Europe Network, a teraz także Centrum Dokumentacji Europejskiej. Od kilkunastu lat uczelnia organizuje podkarpackie obchody Dnia Europy.

Zagłębie innowacji

– Nie ma co ukrywać, że większość przedsiębiorców z różnych względów nie myśli jeszcze o innowacjach lub nie zawsze dobrze rozumie to pojęcie. Innowacja na poziomie firmy nie musi się ograniczyć tylko do nowego produktu lub nowej technologii, lecz to także ulepszenie procesu produkcyjnego lub aktywności marketingowej. Widzimy jednak, że wśród firm

DZIĘKI DOTACJOM M.IN.
Z REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
PODKARPACKIEGO NA LATA
2014-2020 FIRMY W RAMACH
KOSZTÓW KWALIFIKOWANYCH
MOGĄ ZLECAĆ
USŁUGI DORADCZE
I BADAWCZO-ROZWOJOWE
W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

rośnie świadomość, że dzięki innowacjom stają się bardziej konkurencyjne. Niższe koszty pracy to dziś za mało, by wygrać z konkurencją i uciec z tzw. pułapki średniego rozwoju. Na tych firmach chcemy się koncentrować – mówi Artur Chmaj, dyrektor Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości WSliZ.

Dyrektor Chmaj podkreśla, że ta grupa systematycznie rośnie, a pomagają im w tym m.in. dotacje z Funduszy Europejskich i sprzyjająca atmosfera w regionie. – Firmy mogą korzystać z pieniędzy z regionalnego programu, jak i Programu Polska Wschodnia i programów krajowych. Łatwiej jest im więc sfinansować rozwój. Część z tych funduszy skierowana jest na rozwój regionalnych specjalizacji, takich jak przemysł lotniczy i motoryzacyjny i IT. W tych zaawansowanych technologicznie branżach konieczna jest też współpraca z nauką. W ten sposób wykształcił się u nas swoisty ekosystem, który sprzyja innowacjom – mówi dyrektor Chmaj.

– Chcemy być w środku tego systemu i jego aktywnym uczestnikiem. Za wszelką cenę unikamy rutyny w kontaktach z firmami. Ciągłe poszukujemy nowych bodźców do działań. W tym widzimy klucz do sukcesu – dodaje Marcin Leszczyński.

Sukces mierzony jest chociażby liczbą wniosków na dofinansowanie projektów badawczo-rozwojowych. Rocznie jest ich kilkadziesiąt. Wśród partnerów są tak znane marki ze świata biznesu, jak Nowy styl czy Inglot. Siłą uczelni jest też otwarcie na świat. WSliZ jako jedyna szkoła wyższa w Rzeszowie realizuje projekty finansowane z Programu Ramowego Unii Europejskiej Horyzont 2020. W szkole kształcą się niemal 2000 obcokrajowców z 23 krajów świata. – Staramy się, żeby poprzez zagranicznych studentów i absolwentów budować międzynarodowe relacje gospodarcze. Tworzymy też międzynarodowe zespoły naukowe, w których pracują specjaliści z różnych państw. To nam daje kolejne atuty – łatwiejszy dostęp do know-how z różnych części świata i do zagranicznych rynków. Chętnie dzielimy się tym z przedsiębiorcami z naszego regionu – podsumowuje dyrektor Leszczyński.

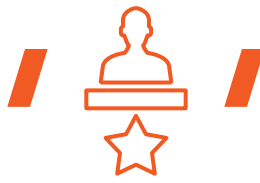
Andrzej Szoszkiewicz

**EKSPERT
PODPOWIADA**

*Aspekty
finansowo-księgowo-
w projektach EFS*

Zdarza się, że beneficjenci interesują się aspektami finansowo-księgowymi dopiero po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu. To jednak czasem za późno, aby ustrzec się problemów. Sposób realizacji jest nie mniej ważny niż strona merytoryczna. Przystępując zatem do sporządzenia wniosku o dofinansowanie, warto pamiętać o trzech aspektach: czas, ludzie, pieniądze.

Dysponując odpowiednią ilością czasu na przygotowanie wniosku o dofinansowanie, mamy większe szanse na prawidłowe ustalenie budżetu, wysokości i struktury wkładu własnego, harmonogramu realizacji oraz harmonogramu płatności. Konieczna jest przy tym ścisła współpraca działów odpowiedzialnych za techniczne sporządzenie wniosku, stronę merytoryczną oraz finansowo-księgową. Trudno bowiem o efektywną realizację projektu, jeśli skarbnik czy główny księgowy dowie się o przedsięwzięciu dopiero, gdy będziemy podpisywać umowę o dofinansowanie.

Z finansowego punktu widzenia dla projektu istotna jest grupa docelowa, do której kierujemy projekt. Wystąpienie pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis uzależnione jest m.in. od rodzaju i charakteru wsparcia oraz grupy docelowej, której dane wsparcie ma zostać udzielone. Zasady dotyczące pomocy publicznej określają przepisy:

- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 651/2014 z 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 1407/2013 z 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.

Pamiętaj!

Wystąpienie pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis w projekcie może oznaczać pomniejszenie dofinansowania.

Przed realizacją projektu należy ustalić, czy założone zadania są realne do wykonania w zaplanowanym czasie i w oszacowanej wartości. W większości konkursów niewykonanie wskaźnika może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości indywidualnej, zgodnie z art. 26 ust. 6 ustawy wdrożeniowej. Wówczas kwota przewidziana na zadanie zostaje automatycznie anulowana z wypłaty.

Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu

- koszty projektu są prezentowane w formie **budżetu zadaniowego**
- wniosek o dofinansowanie zawiera także **szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych**, będzie on podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie oceny wniosków
- przy rozliczaniu poniesionych wydatków **nie jest możliwe przekroczenie łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu** wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie
- beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w budżecie projektu w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu, bowiem instytucja będąca stroną umowy rozlicza beneficjenta ze zrealizowanych zadań w ramach projektu
- **dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w budżecie** projektu zatwierdzonym na etapie podpisania umowy o dofinansowanie projektu (w oparciu o zasady określone przez Instytucję Zarządzającą)

Pamiętaj!

W razie niezrealizowania w pełni wskaźników produktu lub rezultatu, przypisanych do zadania rozliczanego kwotą ryczałtową, dana kwota jest uznana jako niekwalifikowalna (rozliczenie w systemie „spełnia – nie spełnia”).

Limit kosztów bezpośrednich w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych, wykazanej we wniosku o dofinansowanie, tj. szczegółowym budżecie

projektu. Koszty powinny zostać oszacowane z uwzględnieniem stawek rynkowych podanych w „Katalogu regionalnych stawek rynkowych dotyczących RPO WP 2014-2020 oraz POWER 2014-2020”, opracowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy (WUP) w Rzeszowie 2 listopada 2016 r.

W przypadku umieszczenia w budżecie projektu stawki przekraczającej maksymalną cenę rynkową, konieczne jest uzasadnienie oraz przedstawienie sposobu wyliczenia jej wysokości. Składając harmonogram płatności i harmonogram realizacji projektu, trzeba też ustalić stopień ryzyka zwiększenia wkładu własnego. Wkład własny beneficjenta, wniesiony do projektu współfinansowanego ze środków unijnych (środki finansowe oraz wkład niepieniężny), jest kwalifikowalny pod warunkiem spełnienia warunków kwalifikowalności, w tym zasady konkurencyjności. Przykładowo: angażując doradców zawodowych do zadań merytorycznych projektu (koszty bezpośrednio) na podstawie umów cywilnoprawnych, beneficjent zobowiązany jest dopełnić procedur konkurencyjnych z podrozdziału 6.5 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, w tym zasady konkurencyjności określonej w sekcji 6.5.2, gdy wartość zamówienia przekracza 50 tys. zł netto. Poniżej tej wartości, a powyżej 20 tys. zł netto, beneficjent stosuje rozeznanie rynku. Obowiązujące zasady wymagają deklaracji poniesienia całkowitych kosztów realiza-

cji projektu. Powinniśmy zatem wiedzieć, ile naprawdę jesteśmy w stanie dopłacić i w jakich cyklach będziemy się rozliczać (miesięcznie czy kwartalnie).

Pamiętaj!

Szacując wartość zadania, warto sprawdzić wyniki już rozstrzygniętych postępowań. Możesz też zwrócić się o oszacowanie wartości do potencjalnych wykonawców. Uwzględnij także czas planowanego ogłoszenia. Niektóre zadania (np. realizowane z cross-finansingu) uzyskują czasem niższe ceny w pierwszym kwartale roku, gdy wykonawcy dopiero kompletują portfel zamówień. Ważny jest też plan zamówień w twojej organizacji – uzyskana suma ostatecznie decyduje, jakie zasady dokonywania zakupów będą miały zastosowanie. Pozwoli to ustrzec się przed korektami finansowymi, przewidzianymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień, za nieprawidłowe stosowanie zasady konkurencyjności i/lub procedur Prawa zamówień publicznych.

Istotne jest również właściwe wyznaczenie terminu realizacji projektu. Jest on bowiem tożsamy z okresem, w jakim poniesione wydatki mogą zostać uznane za kwalifikowalne. Jeśli ramy czasowe nie stanowią kryterium dostępu, można

negocjować z WUP przesunięcia w jego realizacji. Gdy zakładamy rozpoczęcie projektu przed zawarciem umowy o dofinansowanie, WUP może wyrazić zgodę na dostosowanie okresu realizacji (w tym również harmonogramu realizacji projektu, harmonogramu płatności i budżetu w części dotyczącej daty poniesienia wydatku) do terminu podpisania umowy o dofinansowanie. Warunkiem jest udokumentowanie poniesionych wydatków zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i zasadami dotyczącymi kwalifikowalności wydatków, ich ewidencjonowania itp.

Należy zwrócić uwagę na wymagania, jakie występują w przypadku realizacji projektu w partnerstwie. Możliwość realizacji projektów w tej formule oraz zasady wyboru partnera reguluje art. 33 ustawy wdrożeniowej. Partnerstwo oznacza wspólną realizację przez beneficjenta i podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe na warunkach określonych w umowie o partnerstwie/porozumieniu. Wnioskodawca, który jest stroną umowy o dofinansowanie projektu, pełni funkcję lidera. Integralną częścią umowy o partnerstwie/porozumieniu powinno być pełnomocnictwo dla lidera do reprezentowania partnera/partnerów projektu. Niezależnie od podziału zadań i obowiązków w ramach partnerstwa odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu ponosi wnioskodawca, zgodnie z zapisami art. 52 ust. 3 ustawy wdrożeniowej.

Pamiętaj!

Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera, który nie został wybrany zgodnie z ustawą wdrożeniową, mogą być uznane za niekwalifikowalne. Przy czym wysokość wydatków niekwalifikowalnych uwzględnia stopień naruszenia przepisów ustawy. Niedopuszczalne jest wzajemne zlecenie przez beneficjenta zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie. Beneficjentowi nie wolno także angażować pracowników partnerów jako personelu do projektu i odwrotnie.

W umowie o partnerstwie lub porozumieniu pomiędzy partnerami powinno się także uwzględnić dokonywanie płatności pomiędzy wnioskodawcą (liderem) a partnerami za pośrednictwem wyodrębnionego rachunku bankowego lidera.

Podpisanie umowy i wdrażanie projektu

Przystępując do podpisania umowy o dofinansowanie, należy pamiętać, że będziemy musieli dostarczyć wiele załączników, np. uchwałę Rady Powiatu zatwierdzającą realizację projektu czy oświadczenie o kwalifikowalności VAT, który wymaga dodatkowo kontrasygnaty głównego księgowego. Ogromnym ułatwieniem w realizacji projektów jest wdrożenie decyzji Ministerstwa Rozwoju dotyczącej rozliczania wydatków za pomocą uproszczonych metod finansowania. Zgodnie z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (pkt 1, podrozdział 8.6) w projektach EFS możliwe jest stosowanie stawek jednostkowych i kwot ryczałtowych z zastrzeżeniem, że w przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości 100 tys. euro, stosowanie jednej z uproszczonych

metod rozliczania wydatków jest obligatoryjne w stosunku do wszystkich zadań w tym projekcie z zastrzeżeniem pkt. 3 podrozdziału 6.6. Zgodnie z tym punktem, w przypadku gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane z zastosowaniem trybu, o którym mowa w podrozdziale 6.5 (Wydatki ponoszone zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji), działania/zadania te rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. W praktyce oznacza to brak możliwości realizacji projektu o wartości poniżej 100 tys. euro wkładu publicznego, w ramach którego wszystkie zadania są planowane do realizacji z zastosowaniem trybu, o którym mowa w podrozdziale 6.5. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest z zastosowaniem trybu, o którym mowa w podrozdziale 6.5, mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. Szczegółowe zasady co do stosowania uproszczonych metod określone są ostatecznie w regulaminach konkursu i dlatego niektóre konkursy organizowane przez WUP nie dopuszczają realizacji projektów za pomocą stawek jednostkowych.

Pamiętaj!

WUP może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez beneficjenta zapisów umowy o dofinansowanie w zakresie zarządzania projektem.

Podrozdział 6.5 przedstawia dodatkowe warunki udzielania zamówień publicznych w ramach projektu, zgodnie z ustawą z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 2164). Zasady konkurencyjności nie stosuje się do zamówień udzielanych w ramach kwoty ryczałtovej/stawek jednostkowych oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem w ramach projektów EFS. Natomiast ustawa Pzp nie zwalnia beneficjenta udzielającego zamówienia publicznego w ramach projektu rozliczanego uproszczoną metodą z obowiązku jej stosowania. Beneficjenci wskazani w art. 3 tejże ustawy mają obowiązek jej zastosowania również podczas wydatkowania środków rozliczanych na podstawie uproszczonych metod.

Po podpisaniu umowy o dofinansowanie wdrażane są wszystkie zaplanowane zadania. Zmiany w umowie są dopuszczalne, ale nie mogą:

- zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących cross-finansingu
- zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących zakupu środków trwałych
- zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących zadań zleconych
- wpływać na wysokość i przeznaczenie pomocy publicznej lub pomocy de minimis w ramach projektu
- dotyczyć kosztów rozliczanych stawkami ryczałtowymi.

Oszczędności powstałe w wyniku przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia lub zasady konkurencyjności, przekraczające 10% środków alokowanych na dane zadanie, mogą być wykorzystane przez beneficjenta wyłącznie za zgodą WUP.

Pamiętaj!

Wydatki rozliczane uproszczonymi metodami są traktowane jako wydatki poniesione.

Koszty pośrednie w ramach projektów pozakonkursowych rozliczane są wyłącznie w oparciu o wskazaną w umowie o dofinansowanie stawkę ryczałtową, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków. Stawka ta, odniesiona do kosztów bezpośrednich, powinna być wykazana i rozliczona we wniosku o płatność w pełnej wartości.

W umowie o dofinansowanie beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej albo stosowania odpowiedniego kodu księgowego, w sposób przejrzysty dla wszystkich transakcji związanych z projektem. Obejmuje to również wydatki tylko częściowo odnoszące się do współfinansowanych operacji oraz określonych rodzajów wydatków, które mogą być uznane za kwalifikowalne jedynie do pewnych limitów lub w proporcji do poniesionych kosztów. Obowiązek ten powstaje najpóźniej z dniem rozpoczęcia realizacji projektu.

Pamiętaj!

Beneficjent nie jest zobowiązany do prowadzenia w ramach projektu wyodrębnionej ewidencji księgowej dla wydatków objętych stawkami ryczałtowymi lub też stawkami jednostkowymi.

Ewidencja projektu powinna umożliwić identyfikację poszczególnych operacji, wskazując kolejne postępujące po sobie zdarzenia gospodarcze. Obowiązek ten dotyczy każdego z partnerów. Sposób prowadzenia wyodrębnionej ewidencji dla projektu określa umowa o dofinansowanie i jest on zależny od tego, jaką księgowość prowadzimy na co dzień. Jeśli prowadzimy tzw. pełną ewidencję, wyodrębnia się w swoich dotychczas prowadzonych księgach rachunkowych dodatkowe konta księgowe, przeznaczone do ewidencjonowania transakcji związanych z otrzymanym dofinansowaniem oraz uwzględnia zmiany w polityce rachunkowości. Można tego dokonać poprzez:

- **wprowadzenie dodatkowych kont syntetycznych, analitycznych i pozabilansowych**, pozwalających na wyodrębnienie (identyfikację) operacji związanych z projektem w układzie umożliwiającym spełnienie wymagań w zakresie sprawozdawczości, monitoringu i kontroli. Wyodrębnienie obowiązuje dla wszystkich zespołów kont, na których dokonywana jest ewidencja operacji związanych z projektem, tak aby możliwe było wyodrębnienie ewidencji środków pieniężnych, rozrachunków, kosztów, przychodów, środków trwałych oraz ich umorzenia
- **prowadzenie odpowiedniego kodu księgowego** (operacyjnego) dla wszystkich transakcji związanych z projektem – odpowiedni symbol, numer, wyróżnik stosowany przy rejestracji, ewidencji lub oznaczeniu dokumentu, który umożliwi sporządzenie zestawień w określonym przedziale czasowym, ujmujących wszystkie operacje związane z projektem.

Beneficjent, który nie prowadzi pełnej księgowości, a rozlicza się w formie podatkowej księgi przychodów i rozchodów, wprowadza odpowiedni kod księgowy (np. w kolumnie Uwagi lub Adnotacje) wskazujący na związek operacji gospodarczej z realizowanym projektem. Jeśli beneficjent w podatkowej księdze przychodów i rozchodów nie wykazuje operacji

gospodarczych związanych z realizowanym projektem, kod księgowy powinien zostać wykazany w prowadzonej ewidencji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych. Beneficjent niestosujący ustawy o rachunkowości i krajowych przepisów podatkowych jest zobowiązany do prowadzenia po zakończeniu każdego miesiąca kalendarzowego realizacji projektu (w przypadku wystąpienia wydatków) „Zestawienia wszystkich dokumentów dotyczących operacji w ramach realizowanego projektu dofinansowanego z RPO WP na lata 2014-2020”, którego wzór stanowi załącznik do Umowy.

Pamiętaj!

Weryfikacja wydatków objętych stawką ryczałtową, a więc kosztów pośrednich, polega na sprawdzeniu, czy beneficjent prawidłowo zastosował określoną wysokość stawki ryczałtowej, wynikającą z umowy o dofinansowanie, oraz czy prawidłowo wykazał kwotę wydatków będących podstawą wyliczenia stawki ryczałtowej.

Wszystkie płatności w ramach projektu dokonuje się z rachunku bankowego wskazanego w umowie o dofinansowanie. Szczególną uwagę powinniśmy zwrócić na rozliczenie zaliczki, bowiem opóźnienia są obwarowane naliczeniem odsetek jak dla zaległości podatkowych. Dofinansowanie otrzymujemy na podstawie składanych wniosków o płatność zgodnie z aktualnym harmonogramem płatności. Warto przy tym pamiętać, że kontrola doraźna lub na zakończenie realizacji projektu każdorazowo zawiesza wypłatę środków do czasu zakończenia czynności. Z reguły jest to czasochłonne i może oznaczać ok. 2 miesiące oczekiwania na środki.

Wszystkie dokumenty związane z realizacją projektu powinny być opisane i zarchiwizowane przez minimum 5 lat od daty zakończenia przedsięwzięcia. W przypadku dokumentów dotyczących przyznanej pomocy publicznej lub pomocy de minimis przechowywane są przez 10 lat, licząc od dnia jej przyznania. Dokumenty przechowywane są w formie oryginałów, ich uwierzytelnionych odpisów lub na powszechnie uznanych nośnikach danych, w tym jako elektroniczne wersje dokumentów oryginalnych lub dokumenty istniejące wyłącznie w wersji elektronicznej. W przypadku zmiany miejsca archiwizacji dokumentów oraz zawieszenia lub zaprzestania działalności należy pisemnie poinformować WUP o miejscu archiwizacji.

*Katarzyna Dziuba-Kubicka,
ekspert ds. funduszy UE i pomocy publicznej*

Fundusze Europejskie

Czy przygotowując wniosek o dofinansowanie z Funduszy Europejskich, zadbałeś o to, aby twój projekt był dostępny dla wszystkich? Pomyślałeś o tym, w jaki sposób z twoich pomysłów będą mogły skorzystać osoby z niepełnosprawnościami? Pamiętaj, że średnio co dziesiąty Polak należy do tej grupy.

A man in a wheelchair is using a specialized exercise machine on a ramp. The machine is white and black, with a control panel and a large black handle. The man is wearing a light blue t-shirt and blue jeans. The ramp is made of metal grating. The text "dla wszystkich" is written in white cursive over the image.

dla wszystkich

W ostatnim Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań, przeprowadzonym w 2011 r., 11,7% mieszkańców Podkarpacia zadeklarowało niepełnosprawność (średnia w całym kraju: 12,2%). Ze względu na dobrowolność odpowiedzi na to pytanie należy przypuszczać, że dane są niedoszacowane – w całym kraju aż 1,5 mln respondentów odmówiło odpowiedzi. Ogółem w województwie podkarpackim niepełnosprawność zadeklarowało 249,5 tys. mieszkańców (dla porównania w 2002 r. było to 316,1 tys.). Warto przy tym zauważyć, że pomimo wyraźnego spadku ogólnej liczby osób z niepełnosprawnościami, zanotowano znaczny wzrost grupy osób (z 67,9 tys. do 94,8 tys.), które zadeklarowały niepełnosprawność biologiczną, tj. osób, które odczuwały „całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych”. Osoby te nie posiadały orzeczenia o niepełnosprawności wydanego przed odpowiedni organ. Wszystko to sprawia, że określenie, jaka część populacji Podkarpacia faktycznie ma ograniczoną sprawność ruchową lub intelektualną, jest niezwykle trudne. Jedno nie ulega wątpliwości – to bardzo duża grupa, dlatego zapominając o niej na etapie planowania projektu, działamy ze stratą i dla siebie, i dla społeczeństwa.

Zmiana w myśleniu, zmiana w społeczeństwie

Wsparcie skierowane do osób z niepełnosprawnościami to tylko połowa drogi, jaką nasze społeczeństwo ma do przebycia, zmierzając do zapewnienia równości szans w życiu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym. Zarówno ONZ, jak i Unia Europejska zwracają uwagę na konieczność włączania osób z niepełnosprawnościami do społeczeństwa. Przykładowo: ONZ-owski Komitet Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych, monitorujący wykonywanie przez państwa obowiązków wynikających z Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych (najważniejszej umowy międzynarodowej dotyczącej praw socjalnych, której Polska jest również stroną), podczas rozpatrywania sprawozdania Szwecji w 2015 r. zwrócił uwagę, że państwo powinno zapewnić edukację włączającą dla dzieci z niepełnosprawnościami, nawet jeżeli jest to związane z dodatkowymi nakładami finansowymi. Oznacza to, że państwo powinno kierować się integracją osób z niepełnosprawnościami ze społeczeństwem, a nie poprzestawać na oferowaniu dedykowanego wsparcia w postaci np. zajęć indywidualnych. Zasada włączenia społecznego została odzwierciedlona również w dokumentach unijnych, m.in. Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020. Jej założenia zostały skonkretyzowane w projekcie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług, która została przyjęta przez Komisję Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów w głosowaniu 25 kwietnia 2017 r. Teraz tekst dyrektywy trafi pod obrady Rady i Parlamentu Europejskiego.

Myślenie kładące nacisk na włączenie społeczne w każdej sferze życia społecznego dotyczy również Funduszy Europejskich. Wyodrębnianie funduszy skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami to tylko jeden z elementów wyrównania szans. Dobrym przykładem takiej działalności na Podkarpaciu jest Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Jarosławiu, które

Czy twój projekt jest uniwersalnie zaprojektowany?

Zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, projekty powinny spełniać 8 kryteriów:

1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności
2. Elastyczność w użytkowaniu
3. Proste i intuicyjne użytkowanie
4. Czytelna informacja
5. Tolerancja na błędy
6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku
7. Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania
8. Percepcja równości.*

Źródło: „Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”, podrozdział 5.2, pkt 15.

* Percepcja równości (ang. *perception of equality*) oznacza, że zaprojektowane rozwiązanie powinno minimalizować postrzeganie osób korzystających z niego jako nierównych, np. zamiast osobnego wejścia do budynku dla osób z niepełnosprawnością ruchową powinno zostać dokonane usprawnienie umożliwiające korzystanie im z tego samego wejścia, co osobom bez niepełnosprawności; toalety dla obu płci oraz osób z niepełnosprawnością powinny znajdować się w tej samej części budynku itp.

z powodzeniem realizuje swoją misję dzięki środkom europejskim. W obecnej perspektywie stowarzyszenie pozyskało finansowanie zarówno na inwestycję infrastrukturalną, jak i projekt „Aktywna integracja w Zakładzie Aktywności Zawodowej w Jarosławiu”, który umożliwi podjęcie pracy osobom ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Obok wsparcia dedykowanego osobom z niepełnosprawnością coraz więcej uwagi zwraca się na zapewnienie dostępności wszystkich miejsc, produktów i usług, które powstają dzięki unijnym pieniądzą. Dwutorowość wsparcia dla osób z grup narażonych na dyskryminację została podkreślona również w ministerialnych „Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020” (dalej: Wytyczne) pod pojęciem „podwójnego podejścia” (rozdział 3, pkt. 10). Dlatego też projektodawcy powinni każdorazowo brać pod uwagę dwa kryteria związane z zagwarantowaniem pełnej dostępności – możliwość uczestnictwa i możliwość korzystania.

Możliwości dla wszystkich

Możliwości uczestnictwa i korzystania są ze sobą ściśle powiązane, jednak odnoszą się do różnych płaszczyzn zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Pierwsza z nich jest związana z zagwarantowaniem dostępności wydarzeń – konferencji, warsztatów i spotkań. Druga oznacza konieczność dostosowania miejsc, produktów i usług

do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, m.in. osób o ograniczonej sprawności ruchowej. O ile kryterium możliwości uczestnictwa można wypełnić, np. poprzez organizację wydarzenia w miejscu spełniającym kryteria dostępności (położonym na parterze, w budynku z windami, automatycznie otwieranymi drzwiami i podjazdami dla wózków inwalidzkich czy też dobrze skomunikowanym transportem publicznym), o tyle możliwość korzystania wiąże się z koniecznością uwzględnienia na etapie planowania projektu tzw. zasady projektowania uniwersalnego.

Zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego produkty, usługi, otoczenie czy programy powstające dzięki dofinansowaniu z Funduszy Europejskich powinny brać pod uwagę potrzeby jak najszerzej grupy odbiorców, tak aby korzystanie z nich nie wymagało dodatkowej adaptacji w przypadku korzystania przez osobę z niepełnosprawnością. Za dobry przykład może posłużyć Muzeum Historyczne w Sanoku, które jeszcze w poprzedniej perspektywie finansowej pozyskało środki na odbudowę skrzydła południowego zamku, do którego przeniesiona została Galeria Zdzisława Beksińskiego. Przewidziano w nim windę, której ze względów architektonicznych nie można było wybudować w zamku – dzięki temu osoby z niepełnosprawnością ruchową mogą podziwiać obrazy polskiego malarza. Spełnieniem takiej zasady będzie na przykład umieszczenie na tablicy rozdzielczej windy napisów w języku Braille'a obok oznaczeń w języku polskim. Innym przykładem może być zastosowanie łatwego języka (prostego w treści i formie) w komunikacji z odbiorcami, aby z naszego projektu mogły korzystać osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Ważnym elementem jest również łatwość i intuicyjność w korzystaniu z programów i produktów – dotyczy to nie tylko grup osób z niepełnosprawnościami, ale również osób starszych.

Jakie błędy są najczęściej popełniane w projektowaniu? Ważne wnioski płyną z raportu Rzecznika Praw Obywatelskich z 2011 r. (zob. „Dostępność infrastruktury publicznej dla osób z niepełnosprawnością. Analiza i zalecenia”, pod red. Stanisława Trociuka). Przede wszystkim wyraźnie widać, że dostosowując obiekt do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, często ograniczamy się do osób z dysfunkcją ruchową, a zapominamy o osobach niedosłyszących, niedowidzących oraz z niepełnosprawnością intelektualną. W odniesieniu do osób z niepełnosprawnością ruchową najczęściej występującymi barierami w dostępności budynków administracji publicznej w Polsce są: brak oznaczeń wejścia do budynku dla osoby poruszającej się na wózku (66% budynków ich nie posiada), brak instalacji umożliwiającej pokonanie schodów przy wejściu do budynku (57%), brak miejsca postojowego (53%), brak dostosowania toalet (53%) oraz brak obniżonych krawężników (45%). Znacznie gorzej wygląda dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością o charakterze sensorycznym (np. tablice informacyjne w kontrastowych kolorach, oznaczenie schodów kontrastowymi kolorami), a także intelektualną (np. zastosowanie piktogramów zamiast napisów na tablicach informacyjnych).

Mechanizm racjonalnych usprawnień

Ministerialne wytyczne jasno wskazują, że zarówno w ramach projektów ogólnodostępnych, jak i warsztatów i spotkań kierowanych do ograniczonego kręgu osób, beneficjent

Funduszy Europejskich dla zapewnienia maksymalnej dostępności powinien zastosować mechanizm racjonalnych usprawnień. Racjonalne usprawnienia to konieczne dostosowanie miejsca bądź usługi do szczególnej potrzeby wynikającej z niepełnosprawności konkretnej osoby. Może się to wiązać zarówno z zakontraktowaniem tłumacza języka migowego, zmianą miejsca organizacji wydarzenia, dostosowaniem posiłków, jak i zapewnieniem specjalistycznego transportu.

Na dziedzińcu Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli powstała jedyna w Polsce „Galeria przez dotyk”. Rzeźby artystów ustawiono tak, aby można było je dotykać, i opisano w alfabecie Braille'a

Niekiedy na etapie pisania wniosku trudno nam ocenić, czy i w jakim zakresie z naszego projektu będą korzystały osoby z niepełnosprawnościami, dlatego po uzyskaniu dofinansowania wciąż mamy otwartą furtkę do dokonywania przesunięć w budżecie, jeśli zidentyfikujemy taką potrzebę. Co więcej, jeżeli wydatki wiążące się z zastosowaniem konkretnego usprawnienia nie mogą zostać pokryte z naszego budżetu, możemy wnioskować o zwiększenie wartości dofinansowania w wysokości 12 tys. zł na każdą osobę z niepełnosprawnością pojawiającą się w projekcie (zarówno w charakterze uczestnika, jak i personelu). Wytyczne zawierają katalog usprawnień podlegających finansowaniu (podrozdział 5.2, pkt 7), ale należy pamiętać, że wymienia on tylko przykładowe formy wsparcia – katalog ma charakter otwarty i jedynym kryterium ograniczającym projektodawców jest racjonalność zastosowania konkretnego usprawnienia. Warto również pamiętać, że możemy wnioskować zarówno o zakup, jak i wynajem usprawnienia.

Jak widać, Fundusze Europejskie nie tylko dbają o każdego z nas z osobna, ale przede wszystkim kładą nacisk na integrację społeczną. Włączenie społeczne jest dziś jednym z największych wyzwań zarówno dla instytucji wdrażających, jak i projektodawców – musimy otwierać nasze umysły na różnorodne potrzeby, z których często nie zdawaliśmy sobie sprawy. Nie ulega jednak wątpliwości, że taka konieczność sprawia, że nasze otoczenie staje się z każdym dniem coraz bardziej przyjazne dla wszystkich.

Łukasz Szoszkiewicz

Co wiesz na temat Funduszy Europejskich?

Sprawdź swoją wiedzę i rozwiąż nasz quiz. Podpowiedzi szukaj w artykułach, które znajdziesz w tym wydaniu biuletynu „Zobacz zmiany”.

1. **Co oznacza skrót PSIM?**
 - a) Podkarpacki System Informacji Medycznej
 - b) Podkarpacki System Informatyzacji Medycznej
 - c) Polska Sieć Informacji Medycznej
2. **Jaką kwotę przeznaczyła Unia Europejska w ramach RPO WP 2014-2020 na rozwój regionu?**
 - a) 2,1 mld euro
 - b) 1,8 mld euro
 - c) 1,5 mld euro
3. **W którym roku podpisano Kontrakt Terytorialny dla Podkarpacia?**
 - a) 2016 r.
 - b) 2012 r.
 - c) 2014 r.
4. **Ile do tej pory odbyło się naborów w ramach działania 9.1 Rozwój edukacji przedszkolnej?**
 - a) dwa
 - b) trzy
 - c) żaden jeszcze się nie odbył
5. **Prace badawczo-rozwojowe wspierane z RPO WP firmy mogą:**
 - a) prowadzić samodzielnie
 - b) zlecać je jednostkom naukowym
 - c) prowadzić samodzielnie lub zlecać je jednostkom naukowym
6. **Jak nazywa się maskotka Unii Europejskiej?**
 - a) Stonoga – Unionek
 - b) Stonoga – Syriusz
 - c) Mrówka – Unionek
7. **Od ilu lat organizowane są Dni Otwarte Funduszy Europejskich?**
 - a) od 7 lat
 - b) od 5 lat
 - c) od 4 lat
8. **Instytucją Zarządzającą RPO WP jest:**
 - a) Zarząd Województwa Podkarpackiego
 - b) Marszałek Województwa Podkarpackiego
 - c) Wojewódzki Urząd Pracy
9. **Ile mamy w tej perspektywie programów krajowych, a ile regionalnych?**
 - a) 6 programów krajowych i 16 regionalnych
 - b) 5 programów krajowych i 14 regionalnych
 - c) 8 programów krajowych i 17 regionalnych
10. **Kiedy obchodzony jest Dzień Europy?**
 - a) 1 maja
 - b) 3 maja
 - c) 9 maja

Harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie w III kwartale 2017 r.
w ramach RPO WP 2014-2020 (tryb konkursowy)

DZIAŁANIE LUB PODDZIAŁANIE	TYP PROJEKTU	INSTYTUCJA OGŁASZAJĄCA KONKURS
1.2 Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia	Infrastruktura B+R	Zarząd Województwa Podkarpackiego
4.2 Gospodarka odpadami	<ol style="list-style-type: none"> Kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie z Planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim Kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarowania odpadami innymi niż komunalne z uwzględnieniem osadów ściekowych, zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (WPGO) Rekultywacja składowisk odpadów, zgodnie z WPGO 	Zarząd Województwa Podkarpackiego
4.3.1 Gospodarka ściekowa	<ol style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków – projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM Budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej – projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM Zakup urządzeń i aparatury pomiarowej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej 	Zarząd Województwa Podkarpackiego
7.7 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości ZIT	Bezwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej (wraz ze wsparciem doradczo-szkoleniowym)	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.1 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<ol style="list-style-type: none"> Zintegrowane oraz zindywidualizowane programy realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji, obejmujące usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, zawodowym, zawierające instrumenty odpowiadające na indywidualne potrzeby Włączanie osób z niepełnosprawnościami w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej poprzez finansowanie zajęć związanych z uczestnictwem w WTZ (w zakresie niefinansowanym przez PFRON) oraz działań na rzecz aktywnej integracji dotychczas nieoferowanych przez WTZ (np. zajęcia aktywizacyjne), stanowiących poszerzenie oferty WTZ Wsparcie działalności w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, w szczególności prowadzonej przez takie podmioty, jak Zakłady Aktywności Zawodowej, Kluby oraz Centra Integracji Społecznej 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Programy wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami i zagrożonych niepełnosprawnością	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	<p>Usługi społeczne, w szczególności usługi środowiskowe, opiekuńcze:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy Działania wspierające opiekunów nieformalnych w opiece domowej Tworzenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnymi w nowo tworzonych lub istniejących ośrodkach zapewniających opiekę dzienną lub całodobową Wsparcie dla usług mieszkalnictwa o charakterze wspomagającym 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.3 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych	Wdrożenie działań zapewniających dostęp do usług zdrowotnych oraz podnoszenie umiejętności kobiet będących w ciąży, jak również młodych matek (w tym matek samotnych) i rodziców, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie radzenia sobie z opieką nad małym dzieckiem	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	<ol style="list-style-type: none"> Wspieranie rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego Wspieranie rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego Wspieranie pieczy zastępczej Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	<ol style="list-style-type: none"> Wspieranie rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.7 Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – ZIT	<ol style="list-style-type: none"> Zintegrowane oraz zindywidualizowane programy realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji, obejmujące usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym, zawodowym, zawierające instrumenty odpowiadające na indywidualne potrzeby Włączanie osób z niepełnosprawnościami w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej poprzez finansowanie zajęć związanych z uczestnictwem w WTZ (w zakresie niefinansowanym przez PFRON) oraz działań na rzecz aktywnej integracji dotychczas nieoferowanych przez WTZ (np. zajęcia aktywizacyjne), stanowiących poszerzenie oferty WTZ Wsparcie działalności w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, w szczególności prowadzonej przez takie podmioty, jak Zakłady Aktywności Zawodowej, Kluby oraz Centra Integracji Społecznej, w tym rozwój i upowszechnianie zatrudnienia wspieranego 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – ZIT	<p>Usługi społeczne w szczególności usługi środowiskowe, opiekuńcze:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy Działania wspierające opiekunów nieformalnych w opiece domowej Tworzenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnymi w nowo tworzonych lub istniejących ośrodkach zapewniających opiekę dzienną lub całodobową Wsparcie dla usług mieszkalnictwa o charakterze wspomagającym 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
8.9 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej – ZIT	<ol style="list-style-type: none"> Wspieranie rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego Wspieranie rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego Wspieranie pieczy zastępczej Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej 	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
9.1 Rozwój edukacji przedszkolnej	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP)	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Dokąd po informacje

LOKALNE PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

ul. Kościuszki 7
39-300 **MIELEC**
tel.: 798 771 414, 798 771 650
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. M. Dąbrowskiej 15
39-400 **TARNOBRZEG**
tel.: 15 823 61 46, 798 771 220
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY
FUNDUSZY EUROPEJSKICH

al. Ł. Ciepłińskiego • 435-010 **RZESZÓW**
godziny pracy: pn. 7:30-18:00 • wt. – pt. 7:30-15:30
tel.: 17 747 64 15, 17 747 64 82 • faks: 17 747 64 83
e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

ul. Staszica 20
38-400 **KROSNO**
tel.: 798 771 192, 798 771 620
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Rynek 18
38-500 **SANOK**
tel.: 798 771 215, 798 771 640
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. Kościuszki 2
37-700 **PRZEMYŚL**
tel.: 16 678 56 32, 798 771 080
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Strona internetowa RPO WP 2014-2020
www.rpo.podkarpackie.pl

Obserwuj nas również na Facebooku
www.facebook.com/zmieniamypodkarpackiezrpo